

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

1. Реквізитивна навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>07 Управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>073 Менеджмент</i>
Освітня програма	<i>Менеджмент і бізнес-адміністрування Менеджмент міжнародного бізнесу Менеджмент інвестицій та інновацій Логістика</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>90 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: к.е.н., ст. викл. Дергачова Ганна Михайлівна, am.dergacheva@gmail.com, +380950947023 Практичні / Семінарські: к.е.н., ст. викл. Дергачова Ганна Михайлівна, am.dergacheva@gmail.com, +380950947023
Розміщення курсу	

2. Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна цивільне право зорієнтована на вивчення основних положень в галузі цивільного права, його джерел, принципів та норм; категорій, понять цивільного права та механізмів забезпечення майнових та особистих немайнових цивільних прав; на аналіз існуючих джерел цивільного права, їх місця в системі національного права України, а також на підставі практики їх застосування.

Курс розпочинається з вивчення загальних положень та правових основ цивільного права в Україні, далі вивчаються особисті немайнові та майнові права, правовий статус фізичних та

Мета курсу - надання студентам теоретичних знань та практичних навичок в сфері цивільного права України, а також вивчення нормативних актів, що регулюють цю сферу відносин.

Вивчення дисципліни дасть студенту:

- знання стану основних проблем науки цивільного права; предмету та методу регулювання цивільних відносин; функцій та принципів цивільного права, їх джерел;

поняття, змісту та видів цивільних відносин, їх специфіки, їх учасників; змісту підгалузей та правових інститутів цивільного права; сутності цивільних правових категорій. особливостей правового регулювання окремих видів цивільних відносин; способів захисту цивільних прав та законних інтересів;

- уміння вільно орієнтуватися у системі цивільного законодавства та судовій практиці у цивільних справах, правильно тлумачити та застосовувати норми цивільного права; використовувати дані науки цивільного права для вирішення казусів.

- досвід пошуку необхідних нормативно-правових актів в сфері цивільного права; вирішення задач з цивільного права.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з іншими правовими дисциплінами. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами: «Основи права», «Господарське право», «Договірне право», «Трудове право», «Захист прав споживачів».

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття цивільного права та цивільного законодавства

Тема 2. Цивільні правовідносини.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав

Тема 6. Особисті немайнові права як об'єкти цивільних прав.

Тема 7. Правочин.

Тема 8. Представництво у цивільному праві.

Тема 9. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність

Тема 10. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 11. Відповідальність у цивільному праві.

Тема 12. Поняття права власності як складової частини речового права

Тема 13. Поняття речового права на чужі речі. Види речових прав на чуже майно.

Тема 14. Поняття та способи захисту права власності.

Тема 15. Загальні положення про спадкове право.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

3. **Майданик Р. А.** Цивільне право. Загальна частина : підручник / Р. А. Майданик. – К. : Алерта, 2012. – Т. 1 : Вступ у цивільне право. – 471 с.

4. **Цивільне** право України. Особлива частина / за ред.: О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, Р. А. Майданик. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.

5. **Цивільний** кодекс України : наук.-практ. комент. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Х. : Страйд : ФО-П Лисяк Л. С., 2012–2013. – (Серія "Коментарі та аналітика").

6. **Цивільне** право : підручник : у 2 т. / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2014 – Т. 2. – 816 с.

7. **Братель О. Г.** Цивільне право України / О. Г. Братель, С. А. Пилипенко. – К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. – 256 с.

Додаткова

8. **Григорчук О. А.** Світові тенденції розвитку цивільного права (деякі аспекти) / О. А. Григорчук // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства", (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 514–516.
9. **Рудко Б. Б.** Проблемні питання права власності на об'єкти нерухомості: законодавство та судова практика (порівняльний аспект) / Б. Б. Рудко // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства", (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 494–497.
10. **Стеценко С. Г.** Медичне право України (правові засади забезпечення медичного страхування) : монографія / С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, Я. М. Шатковський. – К. : Атіка, 2010. – 208 с.
11. **Сучасне українське медичне право** : монографія / за заг. ред. С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2010. – 496 с.
12. **Фокс Ч.** Составление договоров. Чему не учат студентов : пер. с англ. / Ч. Фокс. – 4-е изд. – М. : Альпина публицерз, 2011. – 293 с.
13. **Халабуденко О. А.** Категории "обязательство" и "договор" в гражданском праве некоторых стран СНГ / О. А. Халабуденко // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства" (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 436–349.
14. **Харитонов Є.** Деякі питання класифікації європейських систем приватного права / Є. Харитонов, О. Харитонova // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 3/4. – С. 177–196.
15. **Харитонов Є. О.** Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova // Право України. – 2013. – № 3/4. – С. 183–196.
16. **Хужокова И. М.** Доктрина добрых нравов и публичного порядка в договорном праве: сравнительное исследование / И. М. Хужокова. – М. : Норма : Инфра-М, 2011. – 112 с.
17. **Майданик Р. А.** Порівняльно-правова характеристика фідуціарних відносин у розвинених країнах континентального права / Р. А. Майданик // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства" (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 469–472.
18. **Марченко М. Н.** Сравнительное правоведение : учеб. / М. Н. Марченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2011. – 784 с.
19. **Михайлова Ю. Л.** Особливості припинення юридичних осіб приватного права за законодавством України та Німеччини / Ю. Л. Михайлова // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства" (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 418–419.

20. Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методика вивчення кредитного модуля ґрунтується на поєднанні послідовності вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань самостійної роботи студентів з використанням основного і додаткового матеріалу інформаційних джерел.

В процесі викладання кредитного модуля застосовуються нові технології навчання, зокрема мультимедійні електронні засоби (презентації).

При викладанні кредитного модуля "Цивільне право" для активізації навчального процесу рекомендується використовувати лекції на дискусійні теми, а для активізації роботи студентів використовуються наступні методики: практичні заняття-дискусії, вирішення задач, тренінги, рольові ігри, роботи в малих групах, тести, відкриті обговорення, а також презентації студентів.

Навчальні заняття з дисципліни «Цивільне право» проводяться у формі лекційних та практичних занять. Також можливе винесення окремих питань (завдань) на самостійне опрацювання. На лекціях викладач акцентує увагу студентів на ключових питаннях, може відтворювати матеріал у вигляді кейсів. Лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або матеріал попередніх тем. Метою практичних занять є поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок працювати з чинними нормативно-правовими актами та спеціальною літературою при вирішенні ситуаційних вправ індивідуально або малими групами; формування умінь аргументовано доводити власну точку зору з посиланням на чинні нормативно-правові акти. Лекції, практичні заняття, диспут, презентація, опитування та есе з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять. Під час лекційних занять - використання методів «мозковий штурм», групова робота та навчальні дебати для покращення результативності і засвоєння матеріалу. Під час практичних занять – диспут, презентації та обговорення вирішення ситуаційних задач.

Рівень оволодіння студентами теоретичним матеріалом, а також здобуття необхідних навичок визначається з допомогою завдань проміжного і підсумкового контролю.

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студентів полягає у виробленні навичок опрацювання нормативно-правових актів, спеціальної літератури та інших матеріалів, необхідних для належного засвоєння навчальної дисципліни, а також для розвитку сталих умінь до самостійного вивчення і відтворення одержаної інформації. Також під час самостійної роботи студенти повинні самостійно скласти або розробити документи для вироблення практичних навичок. Основним видом самостійної роботи студентів є вирішення практичних кейсів з посиланням на законодавчі акти, самостійна робота з нормативно-правовими актами, самостійне складання правових документів.

21. Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях і практичних (семінарських) заняттях.

Штрафні бали за відсутність на заняттях не виставляються. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються практичні навички, в тому числі необхідні для виконання тематичних завдань. Викладач може звернути увагу на відвідування занять у випадку, якщо студент(-ка) із недостатньою кількістю балів вимагає високу оцінку. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Відпрацювання пропущених занять відбувається щотижня у визначений викладачем день і час на кафедрі.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль проводиться у вигляді експрес-опитувань, про які викладач попереджає заздалегідь. Календарний контроль: провадиться як модульна контрольна робота як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Також передбачено виконання реферату.

Семестровий контроль: залік, який виставляється на основі результатів навчання студентів.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 0 балів, відвідування занять.

№	Контрольні заходи	Бал
1.	Доповідь	5
2.	Експрес-опитування	5
3.	Вирішення ситуаційних вправ (кейсів)	5
4.	Реферат	10
5.	МКР	20
	Всього	100

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до заліку:

1. Поняття та ознаки правочину.
2. Класифікація правочинів.
3. Умови дійсності правочинів.
4. Правові наслідки недодержання простої письмової форми правочину.
5. Правові наслідки недодержання нотаріальної форми правочину.
6. Види недійсних правочинів та їх наслідки.
7. Поняття та види представництва.
8. Підстави та правові наслідки припинення довіреності.
9. Поняття і види строків позовної давності.

10. *Значення позовної давності.*
11. *Підстави та правові наслідки зупинення перебігу строку позовної давності.*
12. *Вимоги, на які позовна давність не поширюється.*
13. *Речові права в системі цивільних прав.*
14. *Ознаки речових прав.*
15. *Власність і право власності: співвідношення.*
16. *Зміст права власності.*
17. *Форми і види права власності за законодавством України.*
18. *Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав.*
19. *Способи набуття та припинення права власності.*
20. *Момент виникнення права власності у набувача майна за договором.*
21. *Юридичні гарантії здійснення права власності.*
22. *Реєстрація речових прав: порядок та правове значення.*
23. *Поняття та ознаки права приватної власності.*
24. *Місце приватної власності серед інших форм власності.*
25. *Особливості підстав виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб.*
26. *Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб.*
27. *Об'єкти права приватної власності фізичних осіб.*
28. *Зміст і здійснення права приватної власності фізичних осіб.*
29. *Поняття та ознаки права власності юридичних осіб.*
30. *Суб'єкти і об'єкти права власності юридичних осіб.*
31. *Особливості права власності окремих видів юридичних осіб.*
32. *Поняття та ознаки права державної власності.*
33. *Суб'єкти права державної власності.*
34. *Об'єкти права загальнодержавної та республіканської (Автономної Республіки Крим) власності.*
35. *Здійснення права державної власності.*
36. *Правовий режим майна державного підприємства та державної установи.*
37. *Поняття та особливості права комунальної власності.*
38. *Суб'єкти права комунальної власності.*
39. *Об'єкти права комунальної власності.*
40. *Здійснення права комунальної власності.*
41. *Цивільно-правовий статус комунальних підприємств та установ.*
42. *Поняття права спільної власності та її види.*
43. *Поняття спільної часткової власності.*
44. *Права та обов'язки учасників спільної часткової власності.*
45. *Право переважної купівлі частки в спільній власності.*
46. *Право спільної сумісної власності.*
47. *Особливості права спільної сумісної власності подружжя.*
48. *Поняття та види обмежених речових прав.*
49. *Загальна характеристика володіння чужим майном.*
50. *Поняття та види сервітутів. Земельні сервітутути. Особисті сервітутути. Припинення сервітутів.*
51. *Право користування чужою землею для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).*
52. *Право користування чужою землею для забудови (суперфіцій).*
53. *Поняття та основні цивільно-правові способи захисту права власності. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).*

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено ст. викл. кафедри менеджменту, к.е.н. Дергачовою Ганною Михайлівною

Ухвалено кафедрою менеджменту (протокол № 17 від 08.06.2021р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол №10 від 15.06.2021р.)